

близький друг (подруга)», «тому що палить старший брат чи сестра» (71% досліджуваних).

Вивчення характеру студентів, що палять, показало, що ті з них, хто має емотивну, демонстративну та циклотимну акцентуацію характеру, більш схильні до тютюнопаління, ніж студенти які мають педантичну, гіпертимну, збудливу, неурівноважену та екзальтовану акцентуації. При вивченні типу темпераменту курців виявилось, що більшість з них має сангвінічний та холеричний тип темпераменту. Встановлено, що переважна більшість студентів-курців має середній рівень розвитку здібностей та середній рівень самооцінки. У молоді, що палить, спостерігається варіативність ціннісних орієнтацій як термінальних, так й інструментальних.

На основі отриманих даних щодо тютюнопаління та особистісних властивостей досліджуваних були побудовані особистісні профілі осіб з різним вираженням тютюнозалежності. При цьому в основу побудови наших профілів поклалися дані про домінуючі у досліджуваних особистісні властивості, такі як темперамент, характер, здібності, ціннісні орієнтації, самооцінка. Встановлено, що особам з високим рівнем заглибленості в тютюнопаління характерні: середній рівень самооцінки, середній рівень розвитку здібностей, сангвінічний або холеричний тип темпераменту, такі акцентуації характеру, як емотивна, демонстративна та циклотимна. Провідними термінальними цінностями в таких осіб є продуктивне життя, здоров'я, громадське визнання, всебічний розвиток, щасливе сімейне життя, кохання, матеріально забезпечене життя, розваги. Інструментальними - життєрадісність, непримиримість до недоліків в собі та інших, відповідальність. Особам з низьким рівнем заглибленості в тютюнопаління характерні: низький рівень розвитку здібностей, занижений рівень самооцінки, флегматичний тип темпераменту, педантична, гіпертимна, збудлива, неурівноважена, або екзальтована акцентуації характеру. Провідними термінальними цінностями в таких осіб є цікава робота, наявність хороших та вірних друзів, свобода, життєва мудрість. Інструментальними - вихованість, високі запити, раціоналізм, самоконтроль, тверда воля, терпимість, сміливість у відстоюванні своєї думки, своїх поглядів.

Отримані результати проведеного дослідження стали підставою для висновку про необхідність подальшого дослідження, оскільки було висунено припущення про зв'язок тютюнопаління з адаптивними можливостями молоді. Виявлення наявності та характеру залежностей між цими явищами дозволить визначити напрямки роботи з нєю на основі сприяння процесу їх пристосування до соціально-економічних, політичних та виробничих змін та вимог за показниками психофізіологічної, психологічної, соціально-психологічної адаптації.

ЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ІНФОРМАТИКИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ

Кузьменко Борис Володимирович, доктор технічних наук, професор, професор кафедри управління інформаційною безпекою Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій

XX століття подарувало людству безодню блискучих досягнень у галузі інформатики та інформаційних технологій, становлення і розвиток яких відбувався і продовжує свою ходу стрімкими і шаленими темпами. З появою комп'ютерів інформація, якою володіє людство, стала саме тією "сировиною", яка використовується для виробництва продуктів, знань, рішень, наукового знання, рекомендацій, висновків, та ін. Інформація, у

міру її використання, не зникає, не зменшується, вона поповнюється новою інформацією, стає базою інтелектуальної праці і постійно розширюється і поглиблюється. У колишньому СРСР цей поступ постійно затягувався і гальмувався, лише з 90-х років минулого століття почалося розсекречування виконаних у цій галузі робіт, з'явилася можливість оцінити і дослідити творчий внесок вітчизняних учених, інженерів і виробничників у світовий процес становлення і розвитку інформаційних технологій. Проте за роки застою було не зворотно втрачено лідерство у цій галузі, що не є провиною учнів і послідовників, які продовжили справу славнозвісних учителів і сподвижників. Нині можна сказати і визнати, що на то були вагомі внутрішні і зовнішні причини, але фундатори інформаційних технологій були подвижниками, їхній внесок у становлення і розвиток цього напрямку науки і техніки є результатом їх таланту, моральних якостей, усвідомлення значення нових інформаційних технологій для прогресу суспільства. Створення нових інформаційних технологій було подвигом, як і досягнення у ядерній і ракетно-космічній галузях, виконання цих робіт нерозривно пов'язане з комп'ютерними технологіями. В Україні і колишньому СРСР інформаційні технології розвивалися власним шляхом, спираючись на наукові досягнення і здобутки вітчизняних учених.

Наприкінці ХХ - на початку ХХІ століття в Україні, як і у всьому світі відбулася інформаційна революція, особливостю якої є розвиток інформаційних технологій і зростання значимості інформації. Наяву поступальний розвиток інформаційної сфери як особливої сфери суспільних відносин у всіх сферах життя і діяльності людини, суспільства і держави, розвиваються нові функціональні напрями інформаційної діяльності. Всі такі процеси визначають становлення інформаційного суспільства, сутність якого визначена Комісією Європейського Союзу у 1993 р. Ці процеси не залишилися поза уваги України, у 1998 р. Верховна Рада України прийняла закони "Про Концепцію Національної програми інформатизації" та "Про Національну програму інформатизації". З цього часу в Україні стало формуватися інформаційне законодавство, яке нині містить понад 4 тисяч законів та інших нормативно-правових актів, які регулюють інформаційні відносини в державі. Протягом певного часу сформувалась наукова школа правової інформатики та інформаційного права, розпочато формування наукової школи інформаційної безпеки в галузі юридичних наук. З 30 червня 2011 р. діяльність Науково-дослідного центру правової інформатики НАПрН України окрім актуальних проблем правової інформатики зосереджена на дослідженнях теорії інформаційного права, правових проблем інформаційної діяльності, державно-правових проблем інформаційної безпеки та юридичної відповідальності за правопорушення в інформаційній сфері, на дослідженні відповідного іноземного та історичного досвіду.

Важливого значення мають також моральні проблеми, що виникають у зв'язку з розвитком і застосуванням інформаційних технологій, тобто інформаційна етика, яка пов'язана з комп'ютерною етикою та філософією інформації. Інформаційні і моральні дилеми стають особливо важливими в т.з. інформаційному суспільстві. Нині інформаційні технології пов'язані з фундаментальними правами людини, захисту авторських прав, інтелектуальної свободи і безпеки. Інформаційна етика розглядає проблеми власності, доступу, прайвасі, безпеку та спільність інформації. Є багато досліджень, присвячених інформаційній, комп'ютерній, мережевій, кіберетиці. Ці поняття нетотожні, але близькі. Міжнародний Центр Інформаційної Етики розглядає комп'ютерну та кіберетику як галузі прикладної інформаційної етики, виділяючи першу, як професійну етику для інформаційних фахівців, та її ж, як ортоцентричну теорію буття, інші

фахівці наводять інші взаємозв'язки між цими поняттями. Тобто у цій сфері можливі термінологічні проблеми.

На основі етичних стандартів, які використовуються в кодексах, "Міжнародна федерація з інформаційних технологій" (IFTP) рекомендувала прийняти кодекси комп'ютерної етики національним організаціям інших країн з врахуванням місцевих культурних та етнічних традицій. Створення окремих кодексів різняться один від одного, але в їх основі знаходиться певний інваріантний набір моральних настанов, які умовно зводяться до наступних: не використовувати комп'ютер з метою нашкодити іншим користувачам; не створювати завад і не вмішуватися в роботу інших користувачів комп'ютерних мереж; не використовувати файли, не призначені для вільного використання; не використовувати комп'ютер для крадіжок; не використовувати комп'ютер для поширення хибної інформації; не використовувати крадене програмне забезпечення; не привласнювати чужу інтелектуальну власність; не використовувати комп'ютерне обладнання чи мережеві ресурси без вирішення питання відповідної компенсації; думати про можливі суспільні наслідки програм, які Ви розробляєте; використовувати комп'ютер з самообмеженнями, які показують Вашу ввічливість та повагу до інших користувачів.

ДО ПРОБЛЕМИ ДОТРИМАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Кушенко Ірина Вікторівна, кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри психології ННІПІ НАВС

Пріоритетом для будь-якої держави має бути дотримання прав і свобод людини. Рух за права людини має довгу історію. У Європі він бере свій початок в епоху Просвітництва. «Кожна людина народжується вільною, і ніхто не має права обмежити її свободу», — саме під таким гаслом відбувалося становлення руху за права людини в Європі. 1775 року борці за права людини перемагають у США, 1789 року — у Франції. У 1991 році Україна, ставши незалежно державою, зробила перший крок на шляху до ствердження демократичності, верховенства права.

Так в Конституції України окремий розділ присвячено правам і свободам людини і громадянина. Стаття 21 Конституції України визначає, що всі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними. Згідно статті 22 Основного Закону держави права і свободи людини і громадянина, закріплені цією Конституцією, не є вичерпними. Конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані. Ч. 3 ст. 22 Конституції України підкреслює, що за прийняття нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод [2].

Аналізуючи Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод, зрозумілим є те, що права будь-якої людини є універсальними (тобто, вони належать усім людям в будь-яких ситуаціях незалежно від соціального становища), вродженими (тобто, вони вже належать кожній людині лише за фактом народження) і невід'ємними (це означає неможливість позбавити індивіда цих прав чи неможливість його добровільної відмови від цих прав) [1]. Разом з тим важливо, на наш погляд, усвідомлювати, що будучи фундаментальними, права людини разом із тим не є абсолютними. Такі обмеження характеризуються висловом про те, що "Ваші права закінчуються там, де починаються права інших людей".

З'ясовано, що в соціально-правовій практиці права можуть обмежуватися з метою захисту інших соціальних цінностей. В